Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

DIGITAALISTEN PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN (MM. MITÄ KEHITETÄÄN JA MITEN VARMISTETAAN JÄRJESTELMIEN RIITTÄVÄ YHTEENTOIMIVUUS), DIGITALISOINNIN ROOLI JA HYÖDYNTÄMINEN SOTE-UUDISTUKSESSA, RAHOITUKSEN TARVE JA RIITTÄVYYS SEKÄ KANTAPALVELUIDEN TILANNE JA KEHITTÄMINEN

21.10.2021 Visa Honkanen, Kehitysjohtaja, HUS

DIGITAALISTEN PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN (MM. MITÄ KEHITETÄÄN JA MITEN VARMISTETAAN JÄRJESTELMIEN RIITTÄVÄ YHTEENTOIMIVUUS)

1. Painopiste on liikaa edelleen vanhojen tietojen digitaaliseen pitkäaikaisarkistointiin painottuvaa. Tällaisen tiedon hyödyntämismahdollisuudet ovat vähäiset.
2. Katse tulisi siirtää enemmän päivittäisten arkisten asioiden voimakkaampaan digitalisaatioon tietoturvallisesti ajasta ja paikasta riippumattomasti myös palveluntuottajien kannalta. Teknologiat ja tehokkaat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat oikein käytettynä uusien toimintatapojen ja palvelujen käytön kohdistetuille asiakas- ja potilasryhmille (esim. etädiagnosointi, etäseuranta, automatisoidut hälytykset yms).
3. Liian moni toimija yrittää tuottaa digitaalisia sote-palveluja yksin, vaikka niitä voisi tuottaa keskitetymmin, tehokkaammin ja laadukkaampana.
4. Yhteentoimivuuteen liittyviä rajapintoja ja määrityksiä tehdään liian pienellä rahoituksella ja vapaaehtoisuuteen perustuen (esim. HL7-yhdistys, FHIR, tietomallit jne.)
5. Koneoppiminen/tekoälyn hyödyntäminen on vasta alussa ja siihen tulisi panostaa reilusti nykyistä enemmän ja huomioida EU-tasoisen lainsäädännön vaatimukset (ISO 13485 laatujärjestelmä + ISO 27001 tietoturvan laatujärjestelmä).

DIGITALISOINNIN ROOLI JA HYÖDYNTÄMINEN SOTE-UUDISTUKSESSA

1. Uudistuksessa ei ole varattu määrärahoja uudistumiseen riittävästi, koska kaikki painottuu vain välttämättömään tekemiseen turvallisessa siirtymisessä.
2. SOTEn ydintoimintojen (asiakas- ja potilastietojärjestelmien) uudistaminen vaikeutuu, koska niitä ei rahoiteta. Käytännössä mitään ei siis muutu sote-keskuksissa.
3. Suomen yliopistosairaalapiireillä on vankkaa näyttöä ja osaamista erilaisten terveydenhuollon digitaalisten palvelujen kehittämisestä ja käyttöönotosta. Ministeriön tulisi huomioida tämä ja välttää kehittämisen ohjausta liiaksi vain inhouse-yritysten kautta toteutettavaksi (esim. DigiFinland Oy, Istekki Oy), jolla ei ole kuitenkaan riittävän laajaa osaamista ja näyttöä onnistuneista toteutuksista suuressa mittakaavassa. Liika inhouse-yritysten käyttö saattaa vääristää markkinatilannetta ja tulevaa markkinapohjaista tarjontaa.
4. Tietopohjan laajentaminen ja uusien modernien tietojen käsittelytekniikoiden mahdollistaminen on yksi uudistuksen kulmakiviä, mutta sen ymmärtäminen ja tarvittava resursointi edellyttää uutta ajattelua, teknologista osaamista ja ohjausta. Tiedon laatuun pitää kiinnittää enemmän huomiota.
5. Uudistuksessa tehdään sellaisia organisatorisia muutoksia, jotka johtavat kansalaisille lisäarvottomaan tietotekniseen työhön kaikkien toimijoiden osalta (OID-koodit, Y-tunnukset, päättymis- ja aloitustehtävät).

RAHOITUKSEN TARVE JA RIITTÄVYYS

HUS on omassa lausunnossaan jo todennut vuoden 2022 talousarviossa olevan useita kohtia, joihin olisi hyvä lisätä resursseja

1. Koronavirusepidemian torjunta ja hoito
2. Pääsy kiireettömään erikoissairaanhoitoon ja hoitovelan purku
3. Tutkimuksen ja opetuksen resursointi sekä laaturekistereihin kohdennettu määräraha
4. Sote -hyvinvointialueiden ja pelastuslaitosten organisoitumiseen kohdennettu määräraha
5. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alan strategiset tavoitteet hallituskaudelle

KANTAPALVELUIDEN TILANNE JA KEHITTÄMINEN

1. Kanta-palvelujen käyttö on laajentunut kansalaisten keskuudessa ilahduttavasti ja digitaalisten palvelujen adaptoiminen on kansalaisilla hyvällä tasolla.
2. Kanta-palvelujen käyttöliittymää kansalaisille olisi syytä modernisoida nykyisille päätelaitteille soveltuvammaksi (älypuhelin ja tablettien mobiiliapplikaatiot)
3. Sote-ammattilaisten kannalta käyttöliittymä ja tietojen hyödyntäminen vastaanottotilanteissa ei ole riittävän hyvä ja sitä voisi kehittää mm. hakumoottoria hyödyntämällä. Tietomallit ja valitut tietoformaatit eivät tue tehokasta ja innovoivaa tiedolla johtamista. Tietomallien tulisi pohjautua kansainvälisestikin hyväksyttyihin standardeihin.
4. Kanta-tietojen ajantasaisuutta ja kattavuutta voisi kehittää käyttämällä uusia integraatioteknologioita kuten FHIR (fast healthcare interoperability resources) ja webservices, jotka ovat ajantasaisempia kuin nykyinen sanomapohjainen tietojen siirto.
5. Kantapalvelujen kehittämisessä toivotaan kuultavan enemmän sote-palvelujen tuottajia. Lisääntyvät erilaiset sertifioitumis- ja tietoturvavaateet (jotka osin ylittävät valtionviranomaisilta vaaditut) nostavat palveluntuottajien Kanta-kustannuksia..